

29 Aralık 1983

Sevgili Abidin,

Yeni yıla girerken ikinizi de özlemle öperim. Sağlık, neşe, mutluluk dilerim. Güzel evinizde esenlik eksik olmasın, nice başarılı yaptıklar verin.

Resim geldi, bize sevinsler getirdi. Şimdi duvarlardaki resimleri yeniden düzenleyeceğim. Yeni yıl benim için resim bakımından bereketli oldu. Taksim'deki Etap otelinde asılan Kitap Fuarında kitaplarımı imzaladığım gün, bir hanım, elinde kâğıda sarı bir resimle geldi, "Size bir armağanımız var" diyerek resmi astı, benim kara kalem bir portrem. Neşer bu hanım rahmetli Orhan Peker'in kardeşi imiş, "Bana miras olarak bu portre kalmıştı, ben de onu size veriyorum" dedi. Gerçi yıllar önce Orhan Peker benim bir yağlı boya resmimi yapmaya başlamıştı. Sonra o resim ne oldu, bitti mi, bitmedi mi, bilmiyorum. Anlaşılan onu bırakıp, bu yenisini yapmış olacak.

"Karacaoğlan Çeritlemeleri"nin bir kopyesini sana postalamıştık. (Suna bu gibi işlerde benim sekreterliğimi yapıyor). Her halde eline geçmiştir. Bundan önceki mektubunda yazmıştım; bu sene son kışını vermek üzere, kalktım, Bolu'daki Kozu Otel'e gittim. Yerler, çam ormanları kar içinde idi ve ortalık gündüz güneşlikti. Tam üç gün, sok soku çalıştım ve plânladığım gibi, işi bitirdim. Çünkü dikkatimi dağıtan, beni işimden alıkoymak his biz etti yoktu. Çalışmak için böyle bir yere gitmemin lüks olmadığını anladım.

Üçüncü günün akşamı Suna işinden izin alıp geldi. Onunla da üç gün kaldık, Böylece işle tatil birarada gerçekleşmiş oldu.

Bu şiir hakkında sana kısaca bilgi vereyim. Yazdığım sekiz varsa, Karacaoğlan'ın altı kitabık bir şiirine dayanmaktadır. Kimi dizeleri olduğu gibi kullandım, fakat şiirin bütününe, hele yapısına hiç bağlı kalmadım. Atı ile oradan oraya giden Karacaoğlan'ın kendi iingeleriyle canlandırmaı yegledim. Benim işin sorunu şu idi: Dilimizin ve kültürümüzün oldukça sık değişimlere uğraması, bizde, geçmişten yararlanma anlayışı ve eğilimine güslükler doğurur; bu konuyu yıllar boyu düşünüp durmuşumdur. Ziya Gökalp'ın, sanatlarımızın isim öğütlediği "Batılı teknik - Yerli öz" öğütlemesi, gersekte kolay uygulanır gibi değildir; sanatlarımızın sürgünde kolayca kasma eğilimini beslemiştir. Sözgelisi soksesli müzisyenlerimizin, yerli melodi ile armoni ve konturapunta kurallarını, yanyana getirmekle ulusal bir müzik yarattıklarını sanmaları bende tepki uyandırıyor. Yaratma, bunca basit bir formülün sınırları işine hapsedilemez. Gesende bir yazımda da söyledim gibi, ulusal bir sanatı yaratmak, evrensel bir bakışı gerektirir. Bu, yaşamımıza, duygu ve düşünce dünyamıza humanist bir asıdan bakmak demektir. Yoksa insanımızın değişim süreci işinde yeniden yaratılmasını başaramayız. Dün radyonun her gün dinlediğim III. Prog-ramında 13. yüzyıl Avrupa müziğinden örnekler dinledim; hostu ama ilkeldi. Batı müziğinin oradan kalkıp Barok'a, sonra Klâsik'e, Romantik'e geçmesi ve On iki Tom müziğine gelmesi, Rönesans'tan sonra ortaya çıkmış olan "İlerleme" kavramının tipik bir örneğidir. Şostakoviç, yıllar önce İstanbul'a geldiğinde, bizim alaturkacılar (her halde adamı şaşurtacaklarını sanmış

olmalarından) biz konser düzenlediler ve sonunda ona ne diyeceğini sordular. Şostakoviç, Kibarca, "Ben her türlü müziği severim, ama sizinki geliştirmemiş" dedi. Biz bu kavramı anlamakta çok gecikmişizdir. Ferit Celâl'den dinlemiştim; Ankara Halkevi'nde Atatürk'e iki üç aşktan bir Türkü konseri dinletmişler; Atatürk, konserden çıkarken "Çok sesli yapın" diyecek olmuş. Bunun üzerine Ferit Celâl otuz kırk sazı toplayıp gene davet etmiş adamı. Bu kez Atatürk, "Çünkü" demiş, "ben size çok sesli dedim, anlaşılmalı galiba". Uzatmayayım, Karacaoğlan'dan kendi şiirimi çıkarıp çıkaramayacağımda benim isim sorun. Belki çok uzaklaştım ondan, ama Karacaoğlan'ı yinelenekten olumlu bir sonuç alınacağını sanmam. Ahmet Kutsi Tecer, halk şiirini taklit ettiği isim ozanlık yeteneğini yitirdi. Bilmiyorum, benim bu denemem isim ne düşüneceksin!

Europe dergisi' de geldi. Böyle bir işi kutladığınız isim aklınız bilgünüz var olsun! Kendimle ilgili olarak şunları söylemek istiyorum: Benim o düzeyde şiirimden bir iki parça alınmasını biraz yanlış buldum; çünkü o şiir, (her şiir işin olduğu gibi) ancak bütünü ile verilebilir anlamı, anlamını. Ama önemli değil, Türk şiiri hakkında derli toplu bir fikir veriyorsunuz ya, o yeter simdilik. Düello yasak olduğu isim kılıcını sekecek değilim.

Daha önce yolladığım dokuz şiirle ilişkili olarak şunları da söyleyiveririm: Kandinski'nin renklere, Schönberg'in seslere tanıdığı bağımsızlık ve özgürlüğü, ben de o şiirlerde sözcüklerle göstermek istedim. Gerselde o şiirler hiç de "kapalı" değil benim isim. Ancak onlardaki anlamı, değişme ve gelişme'den ayrı yerde aramamalı, doğal yaşamdaki gibi görülmeli. Şehov'un "Üç Kızkardeşler" oyununda, kişilerden biri, "İşte kar

yağıyor, anlamı ne bunun" der. Yazar Kemal'in, anlamsız edebiyat isim ilide bir söylediği bir söz vardır: "Yani kus, sesleri mi?" diye küsür. Oysa kus, sesleri gerser ve güzeldir. Öylesine kalıcı bir şey bırakabilen sanatsıya ne mutlu! Ben, bilirim, kendinden gerserek yaratma anlayışına hiç bir zaman yattım olmamışım. Bende Dionysos'tan çok Apollon'un etkisi vardır. İnsan aklının yaracağı "kus, sesleri", elbetteki doğadakiniden başkadır. Gerser te biz istesek de doğadaki sesleri yaratamayız. Dili kar gibi yağdırmak başka bir iştir, ama ancak o zaman anlam kazanır.

Devlet Tiyatrosu İstanbul bölümü, bu mevsim benim "Mikado'nun Çöpleri"ni sahneledi. Uyandırdığı olumlu etki beni çok sevindirdi. On altı yıl önce, Kenter kardeşlerin olağanüstü bir başarı ile oynadıkları bu oyun, o zaman, kimi solcu çevrelerce, "modern" olduğu için yerilmişti, beni bu yüzden neredeyse döneklikle susta- yaraklardı. On altı yılda ne değişti ki, o zamanki yericilerin bu kez beni coşkuklukla kutladılar. İyi ki erken erken ölmemişim. "Kolları Bağlı Odysseus"ün da ne kadar şas- kuncukla karşılandığını unutmam. Burada yeni yayımlan- mağa başlanan Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi'nin 6. fasikülünü, bu konu ile ilişkili olduğu için, sana yollayacağım. Ayrıca buradaki biyografik bilgiler oldukça sağlam. Belki ileride işinize yarayabilir.

Benim profilimi Osmanlı padişahlarına benzetmişsin Bende Osmanlılık vardır; baba annem Soyavus Paşa ahfa- dındandı, yani Kanuni'nin kızından gelirdi. Evkaf'tan ufak bir gelirimiz de vardır.

Gözlerimizden öpüyorum.

Resim isim ilimiz de teşekkür ediyoruz.

MC. Arday